

DECIZIE

24 iunie 2020

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de CIA „Asito Direct” SA,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a BC „Moldova-Agroindbank” SA către CIA „Asito” SA, intervenient accesoriu SRL „Gvido Stil”, cu privire la încasarea despăgubirilor de asigurare, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, și:

la cererea de chemare în judecată a CIA „Asito” SA către BC „Moldova-Agroindbank” SA, SRL „Gvido Stil”, Mykhaylo Goncharuk cu privire la declararea nulității actului juridic,

împotriva deciziei din 31 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de CIA „Asito Direct” SA și menținută hotărârea din 16 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă:

La 03.02.2016, BC „Moldova-Agroindbank” SA a depus cerere de chemare în judecată împotriva CIA „Asito” SA, intervenient accesoriu SRL „Gvido Stil”, cu privire la încasarea despăgubirii de asigurare.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 20.03.2015, între BC „Moldova-Agroindbank” SA, în calitate de asigurat, CIA „Asito” SA, în calitate de asigurător și SRL „Gvido Stil”, în calitate de contractant al asigurării, a fost încheiat contractul de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 43/1659, în baza căruia CIA „Asito” SA s-a obligat să recupereze BC „Moldova-Agroindbank” SA daunele financiare suportate, în rezultatul producerii cazului asigurat.

Potrivit pct. 2.1 al contractului menționat, drept caz asigurat este considerată neexecutarea de către debitor, în termenele stabilite, integral sau parțial, a obligațiilor

în baza căroră BC „Moldova-Agroindbank” SA a acordat SRL „Gvido Stil” SA suma de 32 200 000 de lei, cu termenul limită de rambursare - 19.11.2015.

Potrivit pct. 4.1 al contractului de asigurare facultativă de riscuri financiare, părțile au convenit asupra faptului că survenirea cazului asigurat și cuantumul despăgubirii de asigurare se stabilesc de CIA „Asito” SA, în baza documentelor și informațiilor justificative prezentate de BC „Moldova-Agroindbank” SA, conform pct. 5.2 lit. a) al contractului, iar potrivit pct. 5.2 lit. a) ultima s-a obligat în termen de 3 zile lucrătoare din momentul când i-a devenit cunoscut faptul producerii cazului asigurat, să înștiințeze despre aceasta CIA „Asito” SA și să prezinte acesteia cererea de daună cu anexarea actelor necesare pentru confirmarea survenirii cazului asigurat, stabilirea valorii daunelor financiare și a cuantumului despăgubirii de asigurare, și anume, copia contractului de credit și copiile dispozițiilor de plată date de CIA „Asito” SA, în scopul onorării obligațiilor de plată față de BC „Moldova-Agroindbank” SA.

Debitorul, SC „Gvido Stil” SRL, nu și-a onorat obligația de rambursare a creditului în termenul prevăzut de pct. 1.6 al contractului, în legătură cu care, la 20.11.2015 a depus dosarul de daune nr. 22005/1261, împreună cu copia contractului de credit și originalul extrasului din contul curent al debitorului deschis în bancă.

Conform pct. pct. 4.6 și 5.1 lit. c) ale contractului de asigurare, CIA „Asito” SA și-a asumat obligația să examineze circumstanțele cazului asigurat, să stabilească valoarea daunelor financiare și mărimea despăgubirii de asigurare, să semneze actul de stabilire a despăgubirii de asigurare cu prezentarea actului respectiv BC „Moldova-Agroindbank” SA pentru semnare și să comunice decizia, privind refuzul total sau parțial de achitare a despăgubirii de asigurare, în termen de 5 zile lucrătoare din data primirii documentelor indicate la pct. 5.2 lit. a) al contractului.

Contrar prevederilor pct. pct. 4.1., 4.6 și 5.1 lit. c) ale contractului de asigurare, la 27 noiembrie 2015, CIA „ASITO” invocând necesitatea examinării circumstanțelor cazului asigurat, stabilirii valorii daunelor financiare și a mărimii despăgubirii de asigurare, a înaintat reclamantului scrisoarea nr. 01/1-2213, prin care a solicitat să-i fie prezentate suplimentar copiile dosarului aferent contractului de credit și copiile actelor normative interne ale băncii, ce reglementează procedura de acordare a creditelor.

Solicitarea sus-menționată este una neîntemeiată, or, reieșind din clauzele sus-expuse ale contractului de asigurare, BC „Moldova-Agroindbank” SA nu are obligația de a prezenta CIA „ASITO” SA alte documente decât cele care sunt prevăzute la pct. 5.2 lit. a) al contractului. Pe de altă parte, prezentarea de către BC „Moldova-Agroindbank” SA a copiilor dosarului de credit și ale actelor normative interne nu este necesară pentru realizarea de către CIA „ASITO” a scopurilor invocate în scrisoarea din 27.11.2015, or, în conformitate cu pct. 5.2 lit. a) al contractului de asigurare, actele necesare pentru confirmarea survenirii cazului asigurat, stabilirea valorii daunelor financiare cuantumului despăgubirilor de asigurare, sunt copiile contractului de credit și a dispozițiilor de plată.

Prin scrisoarea nr. 22005/1316 din 02.12.2015, reclamantul a prezentat pârâtului

documentele suplimentare solicitate, aferente dosarului de credit și actelor normative interne.

Prin aceeași scrisoare, pârâtului i-au fost prezentate nota de plată aferentă contractului de credit și extrasele detaliate din contul curent al debitorului în schimbul dispozițiilor de plată solicitate, pe care nu le deține în virtutea unor circumstanțe obiective, întemeiate de drept și de fapt, aduse la cunoștința pârâtului ulterior, prin scrisoarea nr. 22005/1346 din 10.12.2015.

La 10.12.2015, pârâtul a solicitat prezentarea explicațiilor pe marginea motivelor neprezentării dispozițiilor de plată, precum și a copiei unui oarecare contract de gaj, încheiat între Bancă și Debitor prin care ultimul ar fi gajat Băncii tehnică agricolă sau a explicațiilor privind motivele neîncheierii unui asemenea contract, pe care o consideră nefondată reieșind din pct. pct. 4.1., 4.6 și 5.1 lit. c) ale contractului de asigurare.

Mai mult, înaintarea unei solicitări de prezentare a contractului de gaj, trezește dubii întemeiate privind executarea de către pârât cu bună-credință a drepturilor și obligațiilor asumate în baza contractului de asigurare. Or, ultima cunoștea de la data încheierii contractului de asigurare ori, cel puțin, de la data de 20.11.2015 când a recepționat cererea de daună a Băncii, împreună cu contractul de credit, despre faptul că între Bancă și Debitor nu a fost încheiat și nici nu urma a fi încheiat un oarecare contract de gaj.

Potrivit pct.4.1 al contractului de credit, garanțiile efectuării plăților conform contractului de credit, reprezintă polița de asigurare a riscului financiar, emisă de CIA „Asito” SA și împuternicirea acordată Băncii de către Debitor pentru debitarea conturilor curente ale acestuia, deschise la Bancă, cu sumele devenite scadente în baza contractului de credit.

Reclamantul a satisfăcut cererea pârâtului și a prezentat explicațiile de rigoare pe marginea dispozițiilor de plată și contractului de gaj solicitate prin scrisoarea nr. 01/1-2320 din 10.12.2015.

La 17.12.2015, pârâtul a înaintat Băncii scrisoarea nr. 01/1- 2357, din care reiese că acesta a acceptat explicațiile Băncii referitor la dispozițiile de plată solicitate de pârât, totodată, reiterând cererea privind prezentarea de către Bancă a actelor normative interne care reglementează procedura de acordare a creditelor, condiționând în acest fel inițierea procedurii de examinare a circumstanțelor cazului asigurat.

Prin scrisoarea nr. 22005/1389 din 24.02.2015 (ca răspuns la scrisoarea pârâtului nr. 01/1-2357 din 17.12.2015), reclamantul a informat pârâtul despre disponibilitatea sa de a-i oferi acces la documentele solicitate suplimentar, în conformitate cu clauzele pct. 5.2 lit. b) al contractului de asigurare, însă de la recepționarea scrisorii și până la 06.01.2016, reprezentanții pârâtului nu s-au prezentat la Bancă pentru a face cunoștință cu actele normative interne ale Băncii.

La 06.01.2016, reclamantul a înaintat către CIA „Asito” SA o reclamație, solicitând achitarea în termen de 10 zile lucrătoare din data recepționării reclamației, a despăgubirii de asigurare în mărime de 32 747 567,24 de lei, inclusiv:

a) 32 179 792,28 de lei cu titlu de datorie a debitorului la credit la 05.01.2016;

b) 567 774,96 de lei cu titlu de dobânzi de întârziere la 05.01.2016.

Prin scrisoarea nr. 01/1-82 din 20.01.2016, CIA „Asito” SA a refuzat în satisfacerea cerințelor din reclamația Băncii, invocând imposibilitatea de a purcede la examinarea circumstanțelor cazului asigurat, stabilirea valorii daunelor financiare și a mărimii despăgubirilor de asigurare ca urmare a neprezentării de către BC „Moldova-Agroindbank” SA a documentelor solicitate.

Consideră că reclamantul și-a îndeplinit în modul corespunzător obligațiile asumate conform contractului de asigurare, inclusiv obligația de a prezenta pârâtului documentele necesare pentru confirmarea producerii cazului asigurat și stabilirea de către ultima a valorii daunelor financiare suportate de Bancă, precum și a cuantumului despăgubirii de asigurare ce urmează a fi plătite, însă până în prezent nu a primit de la pârât actul de stabilire a despăgubirii de asigurare și/sau decizia privind refuzul total sau parțial de achitare a despăgubirii de asigurare și nici despăgubirea de asigurare.

Astfel, a solicitat încasarea de la pârât a sumei de 32 747 567,24 de lei cu titlu de despăgubire de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 43/1659 din 20.03.2015 și compensarea cheltuielilor de judecată.

Ulterior, la 31.05.2016, CIA „Asito” SA a depus cerere de chemare în judecată împotriva BC „Moldova-Agroindbank” SA, SRL „Gvido Stil” și Mykhaylo Goncharuk, cu privire la declararea nulității contractului de asigurare facultativă (f. d. 3, vol. II).

În motivarea acțiunii a indicat că, BC „Moldova-Agroindbank” SA și SRL „Gvido-Stil” sunt în posesia contractului de asigurare facultativă nr.43/1659 din 20.03.2015, obiect al căruia este asigurarea de riscuri financiare în folosul asiguratului BC „Moldova-Agroindbank” SA.

Examinând contractul în cauză a constatat că acesta nu a fost semnat de directorul CIA „Asito” SA, fiind aplicată o ștampilă facsimil în locul semnăturii, iar în asemenea caz, contractul în cauză nefiind semnat de către asigurator nu poate produce efecte juridice. CIA „Asito” SA și-a întemeiat prezenta cerere, în baza art. 199 alin. (1), 220, 210 alin. (1) și a art. 1308 alin. (3) Cod civil.

Din prevederile legale rezultă cert că, un contract de asigurare urmează a fi încheiat în scris și urmează a fi semnat de părți. Semnătura reprezintă manifestarea de voință în scopul încheierii actului juridic și trebuie să provină de la partea contractuală, iar consimțământul trebuie exteriorizat și trebuie să provină de partea contractuală.

La caz, aplicarea facsimilului nu coincide cu noțiunea de „*a semna*” și nu poate echivala cu exteriorizarea de voință a unei persoane concrete, precum și nu poate fi determinat dacă acesta a fost aplicat de către persoana corespunzătoare.

CIA „Asito” SA nu și-a exprimat consimțământul pentru a încheia contractul în cauză, nefiind aplicată semnătura administratorului pe contractul de asigurare facultativă nr.43/1659 din 20.03.2015, astfel că contractul nu corespunde prevederilor

citare mai sus și respectiv urmează a fi anulat.

Astfel, CIA „Asito” SA, a solicitat prin cererea de chemare în judecată inițială și cererea de modificare și concretizare a cuantumului pretențiilor (f. d. 182, vol. I), declararea nulă a contractului de asigurare facultativă nr. 43/1659 din 20.03.2015 și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea din 22.09.2016 a Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău, cererea de chemare în judecată a CIA „Asito” SA împotriva BC „Moldova-Agroindbank” SA, SRL „Gvido Stil” și Mykhaylo Goncharuk cu privire la declararea nulității contractului, a fost conexasă la cauza civilă la cererea de chemare în judecată a BC „Moldova-Agroindbank” SA împotriva CIA „Asito” SA, intervenient accesoriu SRL „Gvido Stil”, cu privire la încasarea despăgubirii de asigurare, pentru a fi examinate într-un singur proces (f. d. 88, vol. II).

Prin hotărârea din 16 octombrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Moldova-Agroindbank” Societate pe Acțiuni împotriva Companiei Internaționale de Asigurări „ASITO” Societate pe Acțiuni, intervenient accesoriu Societatea cu Răspundere Limitată „Gvido Stil”, cu privire la încasarea despăgubirilor de asigurare, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

S-a încasat din contul Companiei Internaționale de Asigurări „Asito” Societate pe Acțiuni în beneficiul Băncii Comerciale „Moldova Agroindbank” Societate pe Acțiuni, cu titlu de despăgubire de asigurare și dobândă de întârziere, conform contractului de asigurare facultativă nr.43/1659 din 20.03.2015, încheiat între Compania Internațională de Asigurări „Asito” Societate pe Acțiuni, Societatea cu Răspundere Limitată „Gvido Stil” și Banca Comercială „Moldova-Agroindbank” Societate pe Acțiuni, suma de 32 747 567 (treizeci și două milioane șapte sute patruzeci și șapte mii cinci sute șaiszeci și șapte) de lei și 24 bani.

S-a încasat din contul Companiei Internaționale de Asigurări „Asito” Societate pe Acțiuni în beneficiul Băncii Comerciale „Moldova-Agroindbank” Societate pe Acțiuni, cu titlu de cheltuieli de judecată - taxa de stat în sumă de 50 000 (cincizeci mii) de lei.

Cererea de chemare în judecată depusă de Compania Internațională de Asigurări „ASITO” Societate Acțiuni împotriva Băncii Comerciale „Moldova Agroindbank” Societate pe Acțiuni, Societății cu Răspundere Limitată „Gvido Stil”, Mykhaylo Goncharuk cu privire la declararea nulității contractului de asigurare facultativă de riscuri financiare nr.43/1695 din 20.03.2015, încheiat între Compania Internațională de Asigurări „ASITO” Societate pe Acțiuni, Societatea cu Răspundere Limitată „Gvido Stil” și Banca Comercială „Moldova-Agroindbank” Societate pe Acțiuni, s-a respins ca fiind neîntemeiată(f. d. 91, vol. III).

La 05 noiembrie 2018, reprezentantul CIA „Asito Direct” SA, Oleg Cîrlan, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 16 octombrie 2018, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii și admitere integrală a

cererii reconvenționale și încasarea în mod solidar din contul intimaților a cheltuielilor de judecată (f. d. 123, vol. III).

Prin decizia din 31 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins, din lipsă de temei, apelul declarat de CIA „Asito Direct” SA, reprezentat de Oleg Cîrlan, și s-a menținut hotărârea Judecătoriai Chișinău, sediul Rîșcani din 16 octombrie 2018.

La 04.02.2020, CIA „Asito Direct” SA a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel din 31 octombrie 2019.

În motivarea recursului a indicat că instanțele de judecată ierarhic inferioare au examinat cauza cu încălcarea normelor de drept material, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei hotărâri noi, prin care acțiunea BC „Moldova-Agroindbank” SA să fie respinsă și să se admită acțiunea CIA „Asito Direct” SA.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 31 octombrie 2019 și comunicată participanților la proces la 06 decembrie 2019 (f. d. 285, vol. III), iar recursul a fost declarat la 04 februarie 2020. Astfel, se constată că societatea-recurentă s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul împotriva deciziei din 31 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în termen.

Prin încheierea din 13 mai 2020 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de către CIA „Asito Direct” SA a fost considerat admisibil.

Examinând materialele dosarului, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, din următoarele considerente.

În speță, instanța de recurs constată că, prima instanță fiind investită cu judecarea cauzei a dispus admiterea acțiunii.

Judecând cauza în ordine de apel, instanța de apel a decis respingerea cererii de apel a CIA „Asito Direct” SA și a menținut hotărârea primei instanțe.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a indicat că, instanța de fond just a reținut că legislația în vigoare nu conține prevederi exprese referitoare la regimul juridic și modul de utilizare a semnăturii facsimil, apreciind că fiecare entitate se conduce de regulamentul intern în privința aplicării acesteia.

Potrivit materialelor cauzei, la 23.03.2015, CIA „Asito Direct” SA a emis factura nr.01, potrivit căreia SC „Gvido Stil” SRL, urma să achite prima de asigurare a poliței de asigurare facultativă de riscuri financiare în sumă de 146 069,00 de lei, conform cursului BNM la data efectuării plății (f. d. 70, vol. II).

Actele cauzei denotă faptul că, prin ordinul de plată nr.2 din 25.03.2015, SC „Gvido Stil” SRL, în calitate de Contractant al asigurării, a achitat plata pentru prima de asigurare conform contractului de asigurare facultativă a riscurilor financiare cu nr. 43/1659 din 20.03.2015, în sumă de 146069 de lei, care au intrat în contul bancar al companiei de asigurări (f. d. 46, vol. II).

Din acest punct de vedere, instanța de apel a mai indicat că, contractul de asigurare facultativă nr.43/1659 din 20.03.2015 a fost redactat de compania de

asigurări. Acest contract a fost luat la evidență în cadrul companiei de asigurări, pe contract este aplicată ștampila acestei companii, compania de asigurări a eliberat în baza contractului polița de asigurare, care, la fel, este elaborată de această companie. Polița de asigurare este luată la evidență în cadrul companiei și are aplicată ștampila companiei de asigurări, iar suma de 146069 de lei a intrat în contul bancar al companiei de asigurări cu titlu de primă de asigurare la contractul de asigurări contestat.

Astfel, în viziunea instanței de apel, cumulul și șirul de evenimente, citate supra, indică univoc la faptul că persoana juridică CIA „Asito Direct” SA a fost în cunoștință de cauză despre încheierea contractului de asigurare facultativă nr.43/1659 din 20.03.2015, despre emiterea poliții de asigurare, despre riscurile ce se asigură, despre suma asigurată, despre prima de asigurare, locul și termenele de plată a acesteia.

O dovadă în plus care confirmă legalitatea și valabilitatea contractului de asigurare facultativă, care face obiectul prezentei spețe, este faptul că, inițial, CIA „Asito Direct” SA, nu a negat faptul existenței acestor acte juridice, dar contestarea lor a început doar după depunerea cererii de chemare în judecată de către BC „Moldova-Agroindbank” SA.

Este important de relatat faptul că niciunul din temeiurile legale invocate de CIA „Asito Direct” SA pentru a declara nulitatea contractului de asigurare nu au fost probate, iar actele cauzei indică la lipsa oricăror circumstanțe care să justifice nulitatea, inclusiv nulitatea absolută a contractului litigios.

În mod deosebit, instanța de apel a reținut că, în speță, nu sunt întrunite nici condițiile arătate la art.19 alin.(1) lit. c) din Legea nr.407-XVI din 21.12.2006, care prevede nulitatea contractului de asigurare încheiat cu o persoană neautorizată să încheie contracte în numele asigurătorului, or, contractul a fost încheiat de Mykhaylo Goncharuk, care deținea funcția de administrator și care era competent să încheie acte juridice în numele companiei.

Subsecvent, în prezenta speță, CIA „Asito Direct” SA nu a încercat să conteste buna-credință a BC „Moldova Agroindbank” SA și a SC „Gvido Stil”.

Deci, în lumina celor expuse, instanța de apel a respins argumentele CIA „Asito Direct” SA, precum că contractul de asigurare facultativă de riscuri financiare nr.43/1659 din 20.03.2015, ar fi fost încheiat cu încălcarea normelor imperative, pentru pretinsul motiv că CIA „Asito Direct” SA nu și-a exprimat consimțământul pentru a încheia contractul și nu ar fi exteriorizat sub nicio formă, nici în mod direct, nici în mod indirect, eventuala voință îndreptată spre nașterea unui raport juridic, or, actele cauzei probează contrariul.

La fel, instanța de apel a indicat că, instanța de fond justificat a admis cererea depusă de BC „Moldova-Agroindbank” SA și întemeiat a încasat de la CIA „Asito” SA, cu titlu de despăgubire de asigurare și dobândă de întârziere, conform contractului de asigurare facultativă nr. 43/1659 din 20.03.2015, suma de 32 747 567, 24 lei, or, atât BC „Moldova Agroindbank” SA, în calitate sa de asigurat, cât și SRL „Gvido Stil” și-au îndeplinit toate angajamentele contractuale, prezentând CIA „Asito Direct” SA toate documentele necesare stabilirii cazului asigurat și plății despăgubirii

de asigurare, pe când compania de asigurări, contrar obligațiilor contractuale și legale, nu a achitat despăgubirea de asigurare și nici nu a remis reclamantului un refuz motivat.

Instanța de apel a pus în evidență faptul că, inițial, CIA „Asito Direct” SA nejustificat a solicitat suplimentar de la BC „Moldova Agroindbank” SA, alte acte decât cele prevăzute de contractul de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 43/1659 din 20.03.2015 și anume, prezentarea actelor normative interne ce reglementează procedura de acordare a creditelor persoanelor juridice.

Urmare a celor expuse supra, instanța de apel a reținut că, instanța de fond, a dat o apreciere completă, obiectivă, justă și sub toate aspectele a elementelor de fapt și de drept ale speței, iar hotărârea este legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces.

În același timp, instanța de recurs constată că, CIA „Asito Direct” SA, în argumentarea cererii de recurs, invocă faptul, precum că aceasta nu a exteriorizat sub nicio formă, nici în mod direct nici indirect posibila voință îndreptată eventual spre nașterea unui raport juridic, ca de exemplu cum este cel de asigurare facultativă nr. 43/1659 din 20.03.2015 din 20.03.2015. Or, contractul de asigurare facultativă nr. 43/1659 din 20.03.2015 nu a fost semnat de nicio persoană împuternicită în modul stabilit de lege din numele și în interesul CIA „Asito” SA/SA „Asito Direct”.

Totodată, recurenta în cererea de recurs susține că, la soluționarea cauzei, instanțele de fond și de apel au ignorat concluziile cuprinse în raportul de constatare tehnico-științifică nr. 708 din 26.05.2016, executat de CNEJ, din conținutul căruia cert rezultă că pretinsa semnătura pe contractul asigurare facultativă nr. 43/1659 din 20.03.2015, prin care cert s-a stabilit că semnăturile din numele CIA „Asito” SA/SA „Asito Direct” nu a fost executată de administratorul CIA „Asito” SA/SA „Asito Direct”, fiind aplicată o oarecare semnătură facsimile.

În opinia recurente, la soluționarea cauzei, instanțele au ignorat și modul de aplicare a dreptului stabilit prin decizia Curții de Apel Chișinău din 06.10.2015, prin care a menținut încheierea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 26.05.2015, prin care instanțele au stabilit în mod cert că aplicarea semnăturii facsimile, nu poate fi considerată ca fiind o manifestare a voinței persoanei, mai ales în circumstanțele în care nu se cunoaște cine anume a aplicat pretinsa semnătură.

Verificând și analizând legalitatea deciziei instanței de apel prin prisma materialelor dosarului, argumentelor recursului și a cadrului legal aplicabil litigiului, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată despre netemeinicia soluției instanței de apel, care este bazată pe concluzii pripite, fapt ce denotă despre o elucidare și apreciere superficială a circumstanțelor cauzei.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța de recurs după ce judecă recursul este în drept să admită recursul să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Pornind de la raționamentul instanței de apel, prin care aceasta susține că legislația în vigoare nu conține prevederi exprese referitor la regimul juridic și modul de utilizare a semnăturii facsimil, apreciind că fiecare entitate se conduce de regulamentul intern în privința aplicării acesteia, Colegiul lărgit reține următoarele.

Este adevărat că, deși în prezent, se întâlnește destul de frecvent fenomenul semnăturii facsimil pe documente atât de natură contabilă, cât și de altă natură, legislația în vigoare nu conține nicio reglementare expresă sau cel puțin o definiție referitoare la acest gen de semnături, cu excepția celei electronice. Însă explicația acestei noțiuni o putem găsi în dicționarele explicative (DEX), conform cărora, facsimilul reprezintă o reproducere exactă a unui text, a unei semnături, a unui desen sau a unei picturi cu ajutorul fotografiei, al fototipiei, prin copiere manuală etc. De aici, se poate de concluzionat că facsimilul este o reproducere (copie) a semnăturii realizate cu ajutorul unor mijloace tehnice, cum ar fi clișeul (fototipia) – parte a unei ștampile sau imprimantă (fotocopiată) direct pe actul juridic.

Din prevederile art. 1229 alin. (3) Cod civil, (în redacția de până la 01.04.2019), se deduce că, identificarea persoanelor autorizate să dispună de sumele bănești din cont se efectuează de către bancă în baza semnăturilor sau altor mijloace de identificare.

Prin prisma celor arătate rezultă că semnătura este numele unei persoane într-un fel greu de imitat și servește un element de identificare a persoanei, iar în practică se disting mai multe forme ale semnăturii: semnătura olografă, electronică, facsimil.

Conform art. 210 alin. (3) Cod civil (în vigoare până la 01.04.2019), utilizarea mijloacelor tehnice la semnarea actului juridic este permisă în cazul și în modul stabilit de lege ori prin acordul părților.

Din textul normei de drept citate se prezumă că, pentru utilizarea mijloacelor tehnice la semnarea actului juridic este necesar cel puțin ca, în regulamentele cu privire la organizarea și funcționarea anumitor agenții, organizații, instituții etc., să fie specificat expres acest fapt, în sens, că semnăturile pe actele oficiale ale acestora pot fi aplicate de director, directorii adjuncți sau persoanele împuternicite, în următoarele forme: semnătură personală olografă, facsimil, semnătură electronică.

Totodată, din textul normei pre-citate se observă și faptul că utilizarea semnăturii facsimil poate fi stabilită și prin acordul părților, adică, în cazul contractelor, acordurilor, convențiilor, părțile pot conveni asupra utilizării facsimilului la încheierea acestora.

Prin urmare, cele de mai sus permit de a conchide că, echilibrul, caracterul rezonabil și avantajul aplicării facsimilului implică urgentarea semnării actului de către deținătorul acestuia, de regulă, în situația în care persoana autorizată trebuie să semneze foarte multe acte, spre exemplu, cum ar fi facturile fiscale ale operatorilor de servicii comunale, furnizare apă, gaze naturale, telefonie etc., însă având în vedere faptul că facsimilul este doar o copie identică a semnăturii persoanei care autorizează sau certifică producerea evenimentului, utilizarea acesteia impune și securizarea la maximum, pentru a exclude folosirea neautorizată a acesteia. Or, reieșind din prevederile art. 210 alin. (3) Cod civil (în vigoare până la 01.04.2019, adică în vigoare

la momentul încheierii contractului din litigiu), este extrem de important să se acorde atenția cuvenită atât elaborării normelor cu caracter intern privind circuitul semnăturii facsimil, cât și respectării acestor norme, pentru a nu periclita atât statul, cât și siguranța juridică a actului sau a tranzacției certificate cu această formă a semnăturii.

În aspectul celor menționate, instanța de recurs reține că, instanța de apel, fiind abilitată, în virtutea prevederilor art. 373 alin. (1) și (2) Cod de procedură civilă, cu sarcina de a verifica și cerceta, în limitele cererii de apel, ale referințelor și ale obiectiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea tuturor circumstanțelor de fapt, precum și aplicarea legii în primă instanță, nu a verificat și nu a apreciat circumstanțele invocate de prima instanță sub aspectul corectitudinii și temeiniciei lor, ci s-a limitat doar la constatările date de către aceasta.

Astfel, instanța de apel, pentru a exclude, la caz, orice dubiu posibil, urma să verifice și să cerceteze faptul dacă actul juridic încheiat prin utilizarea facsimilului, în condițiile descrise mai sus raportate la circumstanțele cauzei, totuși, prezumă sau nu consimțământul CIA „Asito” SA și dacă acesta nu este contrar prevederilor legale, mai ales în situația în care ultima contestă existența consimțământului la încheierea contractului de asigurare facultativă de riscuri financiare nr. 43/1659.

Cu toate acestea, instanța de apel a ezitat să clarifice circumstanțele cauzei din perspectiva celor indicate, prematur constatând despre existența consimțământului CIA „Asito” SA, la încheierea contractului litigios, doar din considerentul că, acesta ar fi fost redactat de compania de asigurări, a fost luat la evidență în cadrul companiei de asigurări, pe contract este aplicată ștampila acestei companii, compania de asigurări a eliberat în baza contractului polița de asigurare, care, la fel, este elaborată de această companie. Polița de asigurare este luată la evidență în cadrul companiei și are aplicată ștampila companiei de asigurări, iar suma de 146069 de lei a intrat în contul bancar al companiei de asigurări cu titlu de primă de asigurare la contractul de asigurări contestat.

În lumina celor descrise este de menționat că, un contract are putere de lege între părți, însă această lege este legitimă, câtă vreme nu acoperă un abuz, câtă vreme nu încalcă ordinea publică și cerințele bunelor moravuri și câtă vreme este conformă cu echitatea. Forța obligatorie a contractului este de necontestat, contractul însa nu are putere de lege, decât dacă este el însuși legal, adică nu contravine normelor de ordine publică și bunelor moravuri. De aceea este important pentru instanțele de judecată să verifice condițiile de valabilitate a contractelor. Prevederea în lege, în sine, ca și stipularea în contract, nu înlătură caracterul abuziv al contractului.

În același timp, Colegiul lărgit constată că, recurenta în cererea de recurs a mai indicat că faptul încadrării de asigurător a riscurilor preluate din clasa 14 „Asigurări de credite” contravine normelor imperative ale legii, și anume a anexei nr. 1 (C) din Legea cu privire la asigurări nr. 407-XVI din 21.12.2006, iar șirul de acțiuni a persoanelor din cadrul băncii și a debitorului SRL „Gvido Stil”, și inclusiv a factorilor de decizie în acea perioadă a CIA „Asito” SA, indică asupra faptului că contractul de asigurare nu putea fi încheiat, deoarece asiguratorul nu avea dreptul să-și asume astfel de riscuri, or, acesta nu dispunea de Condiții pentru practicarea clasei de asigurări 14

„Asigurare de credite”, clasa de sine stătătoare, precum și nu dispunea de licență în acest sens.

Astfel, aceste circumstanțe au rămas, la fel, fără o apreciere adecvată din partea instanța de apel, deși urmau a fi verificate și analizate minuțios întru soluționarea corectă a litigiului.

Ca urmare, în temeiul art. 6 alin. (1) al Convenției, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

De alt fel, conform jurisprudenței CEDO, fiecare parte a procesului trebuie să aibă nu numai facultatea de a-și face cunoscute elementele, pe care se bazează pretențiile sale, dar și aceea de a lua cunoștință și de a discuta orice probă sau concluzie prezentată instanței de judecată (*CEDO, hot. Lobo Machado vs. Portugalia din 20.02.1996; hot. Vermeulen vs. Belgis din 20.02.1996*).

Prin urmare, instanțele de judecată sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre. În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6 alin. (1) al Convenției europene (cauza *Hiro Balani vs. Spania, 1994*).

Pe cale de consecință, erorile comise de instanța de apel, cât și în prima instanță, în mod grav lezează principiile fundamentale de drept și aduce atingere dreptului la un proces echitabil, iar aceste erori și omisiuni cu certitudine nu pot fi corectate de instanța de recurs, motiv pentru care în speță se impune rejudecarea cauzei.

Sub aspectul celor relatate se constată că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, astfel instanța de recurs fiind în imposibilitate să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

În atare circumstanțe, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată. La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând cauza, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de CIA „Asito Direct” SA.

Se casează decizia din 31 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a BC „Moldova-Agroindbank” SA către CIA „Asito” SA, intervenient accesoriu SRL „Gvido Stil”, cu privire la încasarea despăgubirilor de asigurare, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, și la cererea de chemare în judecată a CIA „Asito” SA către BC „Moldova-Agroindbank” SA, SRL „Gvido Stil”, Mykhaylo Goncharuk cu privire la declararea nulității actului juridic, cu remiterea cauzei la rejudicare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu